

THE IMPORTANCE OF SUPPORTING SMALL BUSINESSES AT THE LOCAL LEVEL

Gafurov Ubaidullo Vahabovich

Professor of Tashkent University of Economics, Doctor of Economics

Ubaidullayev Akmal Tulkinboevich

Namangan Institute of Engineering and Technology

КИЧИК БИЗНЕС СУБЪЕКТЛАРИНИ МАҲАЛЛИЙ ДАРАЖАДА ҚЎЛЛАБ-ҚУВВАТЛАШНИНГ АҲАМИЯТИ

Гафуров Убайдулло Вахабович

Тошкент Иқтисодийёт Университети профессори,

Убайдуллаев Акмал Тулкинбоевич

иқтисод фанлари доктори

Наманган Муҳандислик-Технология Институты таянч докторанти

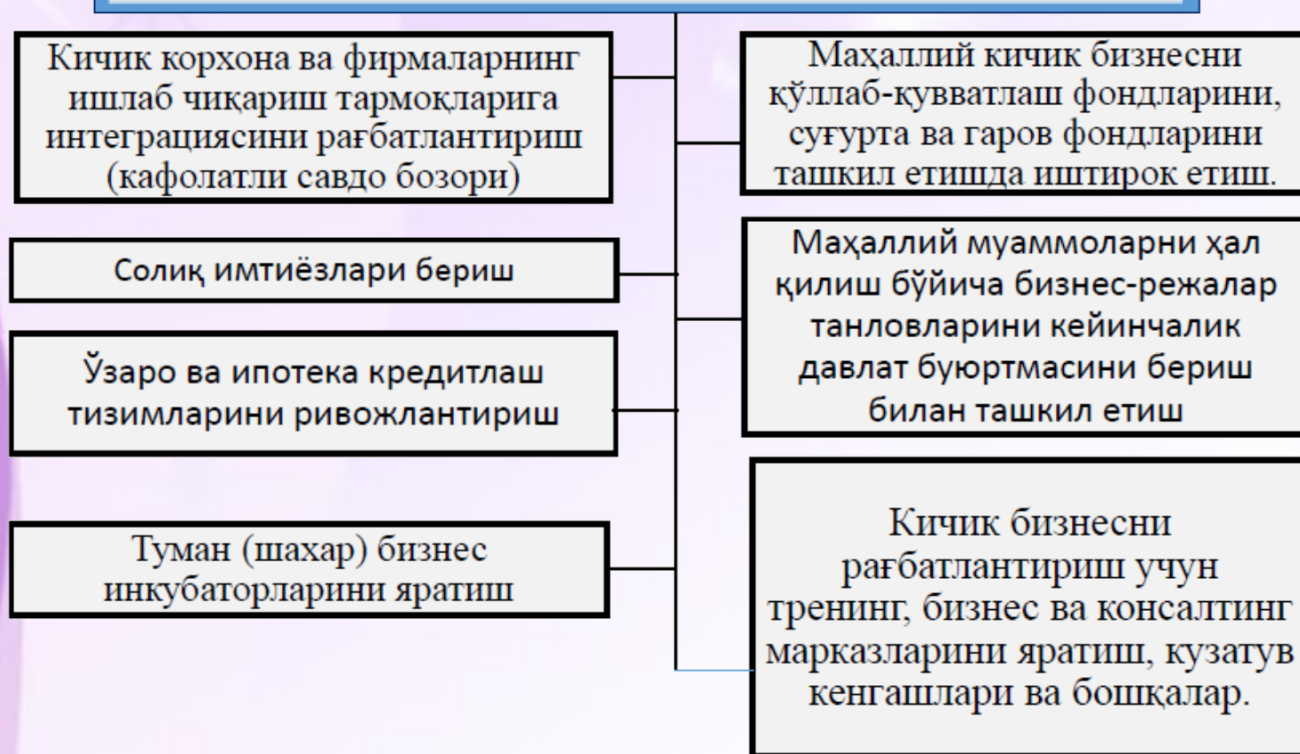
Ўзбекистонда саноат ишлаб чиқаришни жадаллаштиришга муҳим ҳисса қўшишда кичик бизнесни қўллаб қувватлашга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Жумладан, бу борада “миллий иқтисодийётнинг етакчи тармоқларини модернизация ва диверсификация қилиш, маҳаллий хомашё ресурсларини чуқур қайта ишлаш, юқори технологияли қайта ишлаш тармоқларини янада ривожлантириш, ишлаб чиқаришни маҳаллийлаштириш, саноатда чуқур таркибий ўзгаришларга эришиш, ҳудудларнинг мавжуд саноат салоҳиятидан самарали фойдаланиш”¹ вазифалари белгилаб берилган. Ҳозирда мазкур вазифаларни самарали амалга ошириш орқали давлатнинг саноат сиёсатини ҳаётга тадбиқ этиш, кичик саноат зоналари жойлашган ҳудудларни ижтимоий ва иқтисодий жиҳатдан ривожлантириш, ҳудудлардаги фойдаланилмаётган хомашё, меҳнат ва молия ресурсларини ишлаб чиқариш жараёнига жалб этиш, корхоналар ўртасида кооперацион алоқаларни кучайтириш натижасида синергетик самарага эришишга ҳаракат қилинмоқда.

Кейинги йилларда республикада тадбиркорликни ривожлантириш, инвестицияларни жалб қилиш ва бизнесни юритиш учун қулай муҳит яратиш, тадбиркорларнинг қонуний манфаатларини ҳимоя қилишнинг ҳуқуқий кафолатларини мустаҳкамлаш соҳасида кенг қўламли ишлар амалга оширилди.

Жумладан, солиқ тизими тубдан ислоҳ қилинди, руҳсат берувчи ҳужжатларни олиш тартиби сезиларли даражада соддалаштирилди, тадбиркорлик субъектларининг молиявий-хўжалик фаолияти билан боғлиқ бўлмаган режали текширишлар бекор қилинди.

¹ Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 7 февралдаги “Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегияси тўғрисида”ги ПФ-4947-сонли фармони. – www.lex.uz.

Кичик бизнесни қўллаб-қувватлаш шакллари

Кичик бизнес субъектлари қўшимча иш ўринлари, маҳаллий еҳтиёжлар учун зарур бўлган маҳсулот ва хизматларни ишлаб чиқариш ҳамда маҳаллий бюджетга солиқ тўловларидир. Ишлаб чиқаришнинг пасайиши ва йирик корхоналарда иш ўринларининг қисқариши шароитида кичик бизнес қўллаб муниципалитетларда ҳаётни сақлаб қолишнинг асосий омилига айланмоқда.

Кичик корхоналар саноат маҳсулотларининг салмоқли улушини ишлаб чиқармоқда ва улар аҳолининг катта қисмига хизмат кўрсатмоқда. Кичик корхоналарнинг асосий афзалликлари шундаки улар бозор шароитидаги ўзгаришларга, ишлаб чиқариш харажатларининг пастлигига тез мосдаша олади. Жаҳон тажрибаси шуни кўрсатадики, кичик бизнес йирик корпорацияларга қараганда инновациялар учун катта имкониятларга ега. Кичик корхоналар кўпчилик техник янгиликларни ишлаб чиқиш ва уларни саноат дизайни босқичига олиб чиқиш масалаларини тезроқ ҳал қилишади.²

Кичик бизнес субъектлари ҳудуднинг фаолият кўрсатиши ва ижтимоий-иқтисодий ривожланишида муҳим ўрин тутади. Иш ўринлари яратади, янги технологияларни ишлаб чиқади ва амалга оширади, имкон қадар маҳаллий шароитларни ҳисобга олади, йирик корхоналар учун фойдадан холи бўлмаган ҳудудларга кириб боради ҳамда ҳудудий ва маҳаллий ялпи ички маҳсулотнинг салмоқли қисмини таъминлайди. Кичик бошқарув ходимлари ва оддий ташкилий шакллар туфайли ташқи муҳитдаги ўзгаришларга мослашувчанлик, бошқарув ҳаракатчанлиги ва мижозлар талабларига тезкор жавоб беради.

² <https://knigi.news/munitsipalnoe/munitsipalnaya-podderjka-malogo-srednego-53906.html>

Бирок, унинг ривожланиши бир қатор қийинчиликлар билан боғлиқ: чекланган ресурслар, бозор шароитларига оғир қарамлик, заиф кредит имкониятлари, йирик корхоналар мақсадларига бўйсунуш, узок иш ҳафтаси, ходимларнинг заиф ижтимоий ҳимояси.

Тадбиркорликни ривожлантиришни рағбатлантириш воситалари остида маълум бир муниципалитетда ўз фаолиятини олиб боришда тадбиркорларнинг имкониятларини бевосита ёки билвосита яхшилайдиган аниқ чора-тадбирлар ёки чора-тадбирлар гуруҳини тушуниш лозим.³

Жаҳон ва ички амалиёт шуни кўрсатадики, кичик бизнес, унинг ўзига хос хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда, давлат ва шаҳар ҳокимиятларининг доимий еътибор ва қўллаб-қувватлашига муҳтож. Шу билан бирга, кичик бизнесни қўллаб-қувватлаш тизими таркибида учта асосий даража мавжуд: Республика, минтақавий (вилоятлар) ва маҳаллий (иуман, шаҳар).

Уларнинг ҳар бири учта ўзаро боғлиқ блок билан ифодаланган муайян тизимни ташкил этади:

- концептуал-дастурий;
- ташкилий-ресурс;
- функционал.

Шу муносабат билан биз қуйидаги таърифни шакллантиришни мақсадга мувофиқ деб ҳисоблаймиз: кичик бизнесни қўллаб-қувватлаш тизими-кичик бизнесни ривожлантириш ва уни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш, кичик корхоналарнинг ташқи муҳитига фаол ва мақсадли таъсир кўрсатиш, уларга бевосита ёрдам кўрсатиш ва самарали ўз-ўзини ташкил етиш ва ўз-ўзини такомиллаштириш.

Фойдаланилган адабиётлар

1. Абдуллаев Е., Каримов Ф. Кичик бизнес ва тадбиркорлик асослари – Т.: Меҳнат, 2010 йил 349-б.
2. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 7 февралдаги “Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегияси тўғрисида”ги ПФ-4947-сонли фармони. – www.lex.uz.
3. ISSN 2070-1578. Вестник СевКавГТИ, 2018. Вып. 3 (34)
4. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 7 февралдаги “Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегияси тўғрисида”ги ПФ-4947-сонли фармони. – www.lex.uz.
5. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2014 йил 31 декабрдаги “Кичик саноат зоналарини барпо этиш ва уларнинг фаолиятини ташкил қилиш тартиби тўғрисидаги Низомни тасдиқлаш ҳақида”ги 378-сонли қарори.
6. Кичик саноат зоналарини барпо этиш ва ривожлантиришнинг ташкилий-иқтисодий асосларини такомиллаштириш”. – Т.: Иқтисодиёт, 2020. – 135 б.

³ Маркварт Е. шакллари, Баладийя маҳаллий ўзини ўзи бошқариш органлари томонидан кичик ва ўрта бизнес қўллаб-қувватлаш учун шароитлар ва тартиби // УРЛ // <http://cmo.khabkrai.ru/formyusloviya-i-poryadok-podderzhki-subektov-malog/> (кириш 14.01.2012 21: 03)

7. www.biznes-daily.uz/uz/51334-kichik-sanoat-zonasi-imkon
8. <https://ceberleninka.ru/kitay>
9. <https://creativeconomy.ru/li>
10. Keyportner. Ru www.gkk.uz/